

Talateu

Ko kimautolu, 'oku mau poupu'i 'ae ta'ofi 'a hono Pā'usi'i moe Li'ekina e Fanau, fakafofonga 'oe ngaahi potungāue 'ae pule'anga, moe ngaahi kulupu kehe, ngaahi kautaha moe va'a ngāue kotoa, pehē ki he kau mataotao mei he ngaahi sekitoa moe feitu'u 'oku mapule'i lelei ai e anga maau, fānau moe to'utupu 'ihe tapa kotoa 'o Nu'usila, 'oku mau faka'amu ke toe sivilivi'i mo vakai'i ae ngaahi nunu'a 'oe tā moe fakamamahi, pā'usi'i mo li'ekina e lolonga'i fānau 'i hotau fonua – ke malava ke fakapapau'i mo vaka'i'i 'a hotau ngaahi faingamālie 'oku tau ma'u ke tau mo fai ha ngāue ki ai mo ikuna'i 'ae ngaahi maumau ko eni 'oku mole ai e totonu moe mahu'inga 'oe fānau, ko ia ai 'oku mau fakahā heni 'ae loto hoha'a ke ta'ofi 'ae pā'usi'i moe li'ekina 'ae fanau pea ke hoko ko ha tu'unga fakakaukau mahu'inga 'oe tupulekina moe totonu 'ihe tapa kotoa 'o Nu'usila, mo e tui koe tangata'i fonua kuopau ke nau ngāue ke ma'u ma'ae fānau kotoa ha 'ātakai malu mo anga'ofa.

'I he'ene pehē, 'oku mau kole ai ki he ngāue moe tataki 'a hotau pule'anga, ngaahi pisinisi moe kau taki 'a hotau komiuniti mo kinautolu kotoa 'oku nau fakahoko pē u'esia e tu'unga nofo 'oe fānau.

2014 Tala Fakahāhā 'i Nu'usila ki hono Ta'ofi 'oe Pā'usi'i mo Li'ekina e Fānau

'Oku mau tui ko hono pā'usi'i mo hono li'ekina 'oe fānau ko ha palopalema mamafa eni 'i Nu'usila ni.

'Oku mau tui 'oku 'ikai fe'unga e tokangaekina 'e he pule'anga Nu'usila 'ae ngaahi 'u'unime'a 'oku ne fakatupu 'ae fakamamahi'i 'oe famili mo hono li'ekina e fānau;

- i) Ko e holo lahi 'i he tu'unga (tokolahi) nofo mali 'i he sosaieti
- ii) Ko 'ikai lava 'e he sosaieti ke tali ko e nofo mali 'oku mahu'inga he 'oku malu'i ai 'a 'etau fānau
- iii) Ko e maumau e vā / fa'unga e fāmili
- iv) Tōtu'a e fakafalala 'ae ngaahi fāmili ki he tokoni (penefiti) mei he pule'anga
- v) Ko e founda ngāue'aki 'oe ma'u kava mālohi mo hono pā'usi'i 'oe ma'u fato'o kona tapu 'i Nu'usila ni.

'Oku mau tui 'oku fu'u lahi e tokangaekina ki he ngaahi me'a kuo hoko, pea 'ihe taimi tatau 'oku 'ikai teitei fai ha tokanga ki he ngaahi 'u'uni me'a 'oku ne fakatupu 'ae li'ekina 'oe fānau.

‘Oku mau tui ‘oku fiema’u e ngāue ‘ihe vave taha ke fokotu’u ‘ehe pule’anga ‘a Nu’usila ha ngaahi founa ke ne fakalotolahi’i mo fakafoki ‘oe mahu’inga ‘o e fāmili; ko ha fa’ē mo ha tamai kuo na luva kinua ‘o malava ke na fakahoko lelei e ‘ofa, tokanga, ‘ātakai ‘oku tu’uma’u mo malu ma’e fānau.

‘Oku mau tui ‘oku ‘iai e fiema’u ‘ae Pule’anga Nu’usila ke vakai’i ‘ae ngaahi ‘u’unime’a ‘oku ne fakatupu ‘ae fakafalala ki he ma’u penefiti, he ‘oku kau eni ia ki hono veteki e nofo ‘ae ngaahi famili.

Kuo totonu ke ‘iai ha ngaahi tukunga lelei ‘oe nofo fakasōsiale moe faka’ikonōmika mo ha ngaahi lao ke ne faka’ai’ai mo takiekina ai kitautolu ki he ngaahi vā mo ha fa’unga ‘oe fāmili ke fakasi’isi’i ai ‘a hono pā’usi’i mo hono fakamamahi’i ki he ‘e tau fānau.

Koe ako ki he tauhi fānau ‘oku fiema’u he vave taha ma’ae fānau to’utupu mo kinautolu ‘ae mātu’a fo’ou ke nau tokanga ‘aupito ki he fa’ahinga vā ‘e ma’u mei ai e tu’unga lelei ki hono lehilehi’i mo ‘ohake’aki ‘a ‘etau fānau.

Ko e ui ki he Pule’anga – “ke hoko e ngaahi founa moe fokotu’utu’u ngāue kotoa ke ne poupou’i e mahunga ‘oe fa’unga ‘oe fāmili, nofo mali, tau’atāina mei he fakafalala ki he tokoni ‘ae pule’anga (penefiti) mo fakamamafa’i ange mo le’ohi ‘a hono tuku atu ‘ae kava mālohi moe faito’o kona tapu, ko ha ngaahi founa ia ke ngāue’aki ki hono faksi’isi’i pe ta’ofi ai ‘a hono pā’usi’i mo li’ekina e fānau”.

Ko ‘emau Tala Fakahāhā Fakataha:

“Ihe ‘ilo pau ko e ‘ātakai lelei ke ‘ohake ai e fānau ko ha fāmili mālohi mo ngāue ‘osi kiavelenga pea ‘oku ‘iai ‘ae fa’ē moe tamai ‘oku na nofo mali, kuo hoko ai kinautolu ni ‘ae ngaahi kautaha (pē fakafo’ituitui) poupou ‘o e fānaumo tala fakahāhā ‘emau tukupā ke mau ngāue mateaki’i ki he totonu moe mahu’inga ‘a hotau fānau ke hā ‘ihe founa moe lao, fakataha moe holi koe fānau kotoa ke fanau’i mai ki ha ‘ātakai ‘oku ‘ofa mo tokanga pea ‘atā mei he ngaahi fakamamahi, li’ekina, pea’oku tauhi lelei ai mo ako’i ‘a kinautolu. ‘Oku mau tukupā ke tu’u fakafepaki ‘ae li’ekina moe pā’usi’i ‘oe fānau ‘i Nu’usila”.

Hingoa ‘oe Kautaha/Tokotaha

Tu’unga

Fakamo’oni

For the Sake of Our Children Trust

Mr John Sax

Tokotaha na’a ne fokotu’u & Sea

